C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr.21rji-1138/24 Judecătoria Orhei sediul Rezina
1-23164380-03-21rji-16092024 Judecător I.Parii

D E C I Z I E
În numele Legii
20 martie 2025

Colegiul penal al Curţii de Apel Nord,
având în componenţa sa:
Preşedintele şedinţei de judecată Ion Talpa
Judecători Ghenadie Liulca, Oxana Mironov

a judecat în lipsa părților, în ordine de recurs, recursurile declarate de către condamnatul Russu Denis și a directorului Penitenciarului nr.17 Rezina, Veaceslav Dascal, împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 28.03.2024, prin care a fost admisă parțial plângerea condamnatului Russu Denis împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție.

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul raportor, ţinând cont de materialele prezentate instanței, pentru expunere asupra recursului, Colegiul, -

C O N S T A T Ă:

La data de 17.11.2023, condamnatul Russu Denis, ispășind pedeapsa în Penitenciarul nr.17 Rezina, a depus plângere împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 17 Rezina în perioada 21.01.2022 până în prezent care, conform jurisprudenței CtEDO, afectează drepturile prevenitului și condamnatului garantate de art.3 din CEDO.

A solicitat constatarea deținerii sale în Penitenciarul nr.17 Rezina, în condiții contrare art.3 CEDO, în perioada 21.01.2022 până în prezent; acordarea despăgubirii sub formă de 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții inumane și degradante, constatarea încălcării dreptului său garantat de art.2 CEDO.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 28.03.2024 a fost admisă parțial plângerea condamnatului Russu Denis, referitor la condițiile de detenție în Penitenciarul nr.17 Rezina, care conform jurisprudenței CtEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din CEDO.

S-a constat faptul că Russu Denis, a fost deținut cu statut de condamnat în Penitenciarul nr.17 Rezina în perioada 21.01.2022-10.05.2022, timp de 109 zile, în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

Capătul de plângere privind constatarea încălcării drepturilor privind condițiile de detenție a condamnatului, garantate de art.3 CEDO, pentru deținerea lui Russu Denis în Penitenciarul nr.17 Rezina, în perioada 11.05.2022 până în prezent, s-a respins ca neîntemeiată.

Capătul de plângere privind constatarea încălcării art.2 CEDO (coroborat cu art. 3 CEDO), pentru perioada detenției lui Russu Denis în Penitenciarul nr.17 Rezina, s-a respins ca neîntemeiat.

Solicitarea condamnatului privind acordarea despăgubirii în bani pentru perioada detenției în condiții contrare art.3 CEDO în Penitenciarul nr.17 Rezina, s-a lăsat fără soluționare, nefiind competența judecătorului de instrucție de a o examina, cu explicarea dreptului condamnatului de a înainta o acțiune civilă.

Împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 28.03.2024, a declarat recurs administrația Penitenciarului nr.17 Rezina solicitând admiterea recursului, casarea încheierii, pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă plângerea condamnatului Russu Denis privind aplicarea prevederilor art.473^2-473^4 CPP ca fiind neîntemeiată și nefondată, precum și tardiv înaintată.

În argumentarea poziției sale a invocat, că în raportul prezentat de Penitenciarul nr.17 Rezina au fost descrise detailat condițiile de detenție din Penitenciarul nr.17 Rezina, referitor la problemele invocate de reclamant în plângerea sa, cu prezentarea argumentelor plauzibile fondate pe probe concrete ce combat pretenție condamnatului, că s-ar fi încălcat careva norme legale care ar fi constituit o sursă de tratament inuman sau degradant decât dacă nu ar oferi un spațiu locativ mai mic decât cel prevăzut de legislație.

Împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 28.03.2024, a declarat recurs și condamnatul Russu Denis solicitând admiterea recursului și a pronunța o nouă hotărâre prin care să fie constatat faptul că, el s-a deținut în Penitenciarul nr.17 Rezina din data de 21.01.2022 și până la pronunțarea deciziei în prezenta cauza, în condiţii contrare prevederilor art. 3 din CoEDO coroborat cu art.2 din Convenția dată, în privința încălcărilor sub aspect material.

În susținerea poziției a indicat, că parțial nu este de acord cu decizia adoptată pe caz din motiv, că la emiterea încheierii judecătorești, instanța de judecată nu a constatat şi elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, fiind aplicate eronat normele de drept, ba mai mult, constatările primei instanțe sunt eronate, iar asemenea erori grave afectează drepturile fundamentale ale condamnatului ceea ce echivalează cu nerezolvarea fondului cauzei, or, conform informației prezentate şi anexate la materialele cauzei, prin probele şi

înscrisurile atașate, s-a dovedit faptul că, în toată perioada începând din 21.01.2022 şi până la pronunțarea încheierii din 28.03.2024 în privința prezentei plângeri condamnatul Denis Russu a fost deținut în condiţii contrare prevederilor art.3 cu Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăților Fundamentale coroborare cu art.2 din Convenția dată, în privința încălcărilor sub aspect material invocate în partea descriptivă a plângerii.

Menționează, că instanța, deși era obligată să argumenteze convingător fiecare motiv invocat în parte, a ignorat aceste prevederi şi a pronunţat o încheiere nemotivată.

Este de părerea, că, încheierea primei instanțe din 28.03.2024 contravine prevederilor legale materiale şi procesuale, iar în mod special prevederilor art.3, art.6 şi art.13 din CEDO şi art.473^2 - 473^4 CPP.

Prin urmare, declară că, instanţa de judecată nu a acordat deplină eficiență prevederilor art.469 alin.(1) pct.17^1) şi pct.18) CPP.

A notat recurentul, că în toată perioada începând din 21.01.2022 şi până la momentul depunerii plângerii, lui Russu Denis i s-a încălcat dreptul privind condițiile de detenție garantate de prevederile art.3 a Convenţiei pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

Menționează, că la data de 21.01.2022 fiind condamnat la detențiune pe viață a fost transferat în penitenciarul nr. 17 Rezina.

Astfel invocă, că din start în Penitenciarul nr.17 Rezina nu i-a fost asigurat spațiu locativ stabilit pentru condamnat, or a fost deținut în celulă cu 8 sau 5 deținuți.

Recurentul face referire la Raportul elaborat de către CpPT din 11.07.2022 privind vizita preventivă și de monitorizare efectuate la Penitenciarul nr.17 Rezina din 08.04.2022.

Evidențiază, că în toate trei celule în care s-a deținut era umezeală și mucegai.

Astfel, consideră la repararea prejudiciului moral cauzat prin deținerea sa în perioada 21.01.2022 și până la momentul depunerii plângerii în instituția penitenciară în condiții inumane și degradante contrar prevederilor art.3 CEDO, iar la stabilirea cuantumului prejudiciului moral instanța urmează să țină cont și de sumele acordate de CEDO în cauze similare.

Mai mult ca atât invocă, că reieșind din situaţia descrisă în Raportul CpPT din 11.07.2022 (privind vizita la Penitenciar îl nr.17 Rezina la data 08.04.2022), este evident că cel puțin sub aspectul detenției în condiţii de supraaglomerare, accesul la plimbări în aer curat, accesul la apă potabilă, la duş, condiţii de igienă şi asistență medicală adecvată faţă de condamnatul Denis Russu nu a fost respectată pe toată perioada de detenție în Penitenciarul nr.17, începând din 21.01.2022 și până la moment, adică se petrec în continuu.

Astfel este de părerea, că fiind condamnat la detenţiune pe viaţă din perioada 21.01.2022 și până la momentul depunerii plângeri în cauză, urmează a fi despăgubit conform art.473^4 alin.(6) CPP.

Potrivit art.447 alin.(1) CPP, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezenţa părţilor la proces*, alin.(2) stipulând, că *instanţa de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părţilor la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinţei*.

La data de 21.01.2025, condamnatul Russu Denis a depus supliment la cererea de recurs prin care a solicitat completarea cauzei cu documente suplimentare.

Potrivit art.447 alin.(1) CPP, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezenţa părţilor la proces*, alin.(2) stipulând, că *instanţa de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părţilor la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinţei*.

Astfel, fiind numită cauza spre examinare pentru data de 20.03.2025, părților li-a fost comunicat despre acest fapt și despre dreptul de a depune referință. Referințe nu au fost înaintate.

Verificând argumentele invocate în recurs, verificând legalitatea şi temeinicia încheierii atacate, Colegiul penal ajunge la concluzia că recursul declarat de directorul Penitenciarului nr.17 Rezina, Veaceslav Dascal urmează a fi respins ca nefondat, iar recursul declarat de către condamnatul Russu Denis, urmează a fi admis, cu casarea parțială a încheierii instanței de fond, rejudecarea cauzei și emiterea unei noi hotărâri reieșind din următoarele considerente.

Conform art.448 alin.(1) CPP, *judecând recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs*.

Conform art.449 alin.(1) pct.2) lit.b) CPP, *judecând recursul instanţa adoptă una din următoarele decizii: 2) admite recursul, casând hotărârea, parţial sau integral, şi ia una din următoarele soluţii: b) rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dacă prin aceasta nu se agravează situaţia inculpatului.*

În susținerea soluției adoptate, Colegiul penal se va referi la unele prevederi legale ce reglementează punerea în executare a hotărârilor judecătorești cu caracter penal și anume.

Potrivit art.469 alin.(1) pct.17^1) CPP, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.

Potrivit art.473^2 alin.(3) CPP, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a

asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Potrivit art.473^2 alin.(5) CPP, plângerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatuluise depune pe parcursul detenţiei în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sânt deţinuţi în astfel de condiţii, dar nu mai târziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenţie.

Potrivit art.473^3 alin.(2) CPP, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condiţiilor de detenţie invocate de condamnat şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituţiei penitenciare.

Potrivit art.473^4 alin.(4), (5) CPP, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3) instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. Instanţa de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiţii precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente.

După cum denotă materialele cauzei, prin sentința Judecătoriei Chișinău din 10.06.2016, Russu Denis a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunilor prevăzute de art.283, art.145 alin.(2) lit.a), b), d), i), j), m), art.27, art.145 alin.(2) lit.a), b), d), g), i), j), m) și art.361 alin.(2) lit.c) CP și în baza acestor Legi i s-a numit pedeapsa după cum urmează: art.283 CP – închisoare pe un termen de 14 ani; art.145 alin.(2) lit.a), b), d), i), j), m) CP - închisoare pe un termen de 20 ani; art.27, art.145 alin.(2) lit.a), b), d), g), i), j), m) CP - închisoare pe un termen de 15 ani; art.361 alin.(2) lit.c) CP - închisoare pe un termen de 3 ani; Conform art.84 alin.(1) CP pentru concurs de infracțiuni prin cumul parțial al pedepselor aplicate i s-a stabilit lui Russu Denis pedeapsă definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 25 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis. Conform art.385 alin.(4) CPP, i s-a redus inculpatului Russu Denis pedeapsa stabilită sub formă de închisoare pe un termen de 25 ani cu 1 an, pentru deținerea în stare de arest pentru o perioadă mai mare de 12 luni, stabilindu-i 24 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis. S-a calculat termenul executării pedepsei lui Russu Denis din momentul reținerii, cu includerea în acest termen, a

duratei aflării în stare de arest preventiv din data de 04.07.2014 până la 01.03.2016. S-a aplicat în privința lui Russu Denis măsura preventivă arest preventiv din momentul pronunțării sentinței, din data de 10.06.2016.

Prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 17.12.2021, s-a admis apelul procurorului și avocatului succesorului părții vătămate, declarate împotriva sentinței Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 10.06.2016, casată sentința atacată în partea individualizării pedepselor inculpaților, pronunțându-se o nouă hotărâre în această parte potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care s-a recunoscut Russu Denis vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(1) CP, cu liberarea de pedeapsa penală în legătură cu intervenirea prescripției de tragere la răspunderea penală.

Lui Russu Denis, recunoscut vinovat de comiterea infracțiunilor prevăzute de art.283, art.145 alin.(2) lit.a), b), d), i), j), m); art.27, art.145 alin.(2) lit. a), b), d), g), i), j), m) CP, i-a fost stabilită pedeapsa penală după cum urmează: - în temeiul art.283 CP - 14 ani închisoare; - în temeiul art.145 alin.(2) lit.a), b), d), i), j), m) CP - detențiune pe viață; - în temeiul art.27, art.145 alin.(2) lit.a), b), d), g), i), j), m) CP - 15 ani închisoare. În conformitate cu prevederile art.84 alin.(1) CP pentru concurs de infracțiuni prin cumul parțial al pedepselor aplicate i s-a stabilit lui Russu Denis pedeapsa definitivă sub formă de detențiune pe viață, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Termenul executării pedepsei cu închisoarea stabilite lui Russu Denis a fost calculate din data pronunțării deciziei, cu includerea în acest termen durata aflării sub arest din 04.07.2014 până la 01.03.2016 și din 10.06.2016 până la 17.12.2021.

În conformitate cu prevederile art. 385 alin.(5) CPP, constatând încălcarea drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, lui Russu Denis i s-a de redus pedeapsa cu închisoarea, calculându-i-se două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv, pentru perioada 04.07.2014 până la 01.03.2016, ce constituie 607 zile.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei sediul Rezina modificată prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 09.10.2023, s-a admis parțial plângerea condamnatului Russu Denis, împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție din Penitenciarul nr.13 Chișinău.

S-a constatat faptul că, Russu Denis, a fost deținut în Penitenciarul nr.13 Chișinău cu statut de prevenit pe perioada 03.03.2016-10.06.2016, pe o perioadă totală de 99 zile, precum și cu statut de condamnat pe perioada 11.06.2016-21.01.2022, pe o perioadă totală de 2051 zile, în condiții contrare art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale. În condițiile art.385 alin.(5), art.473^4 alin.(2), alin.(4), alin.(6) CPP, s-a redus pedeapsa condamnatului Russu Denis, cu 99 zile, pentru faptul că a fost deținut în

Penitenciarul nr.13 Chișinău cu statut de prevenit pe perioada 03.03.2016-10.06.2016, precum și cu 600 zile pentru faptul deținerii în Penitenciarul nr.13 Chișinău în calitate de condamnat pe perioada 11.06.2016-21.01.2022. În total, pedeapsa condamnatului Russu Denis s-a redus cu 1099 zile.

Deoarece Russu Denis este condamnat la detenție pe viață, termenul de pedeapsă redus, se consideră drept termen ispășit efectiv de condamnat.

Astfel Colegiul penal reține că, conform prevederilor art.473^2 alin.(5) CPP, plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenției în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sunt deținuți în astfel de condiţii, dar nu mai târziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenție.

Colegiul penal constată că, condamnatul Russu Denis, s-a aflat în Penitenciarul nr. 17 Rezina începând cu 21.01.2022 până în prezent.

Astfel, Russu Denis, fiind deţinut în Penitenciarul nr.17 Rezina, a depus în instanța de judecată, plângere datată cu 17.11.2023, solicitând constatarea condițiilor inumane de detenție în perioada deținerii sale, în calitate de condamnat.

Luând în considerație faptul că art.473^2, art.473^3 şi art.473^4 CPP, au fost introduse prin Legea nr.272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, Colegiul penal reţine, că instanţa de fond neîntemeiat a ajuns la concluzia că, în partea ce ţine de condiţiile de detenţie în Penitenciarul nr.17 Rezina prevederile art.473^2 alin.(5) CPP nu au fost respectate, or, condamnatul a fost deținut consecutiv în penitenciarele respective începând cu 21.01.2022 şi până în prezent, nefiind eliberat din locurile de detenție, anterior neadresând plângeri privind constatarea condițiilor de detenție în aceste penitenciare.

Astfel, se constată că plângerea condamnatului Russu Denis a fost depusă în termeni legali.

Potrivit materialelor cauzei, condamnatului Russu Denis a fost condamnat prin Decizia Curții De Apel Chișinău din 17.12.2021 la detențiune pe viață. Începutul termenului: 04.07.2014.

Din conținutul raportului nr.2/59 din 11.01.2024, prezentat de administrația instituției penitenciare nr.17 Rezina în privința condamnatului Russu Denis, reiese că, acesta s-a deținut:

- în Penitenciarul nr.17 Rezina, în perioadele de la 21.01.2022-10.02.2022 s-a deținut în celula 87; de la 10.02.2022-11.05.2022 s-a deținut în celula nr.49, în perioada 11.05.2022-15.02.2023 s-a deținut în celula 23 și de la 27.02.2023 până în prezent (data întocmirii raportului) în celula 23 împreună cu încă un deținut.

Potrivit raportului condamnatul Russu Denis s-a deținut în Penitenciarul nr.17 Rezina, unde celulele în care s-a deținut și se deține condamnatul corespund

condiţiilor de detenţie şi sunt amenajate conform prevederilor anexei nr.22, 23 a Statutului executării pedepsei de către condamnaţi ce prevede lista obiectelor cu inventar din dotarea celulelor din blocul de regim. In acelaşi context potrivit prevederilor pct. 466 a aceluiaşi act normativ, pe perioada toamnă iarnă temperatura aerului în spaţiile de locuit nu este mai mică de 18° C. Iluminarea este asigurată atît natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalaţiilor electrice dotate cu becuri puterea căruia e de 100 W, celulele sunt amenajate cu prize. Aerisirea prin celule este asigurată prin intermediul geamurilor din celule şi ferestrelor de aerisire amplasate mai sus de uşa intrării în celulă. Celulele sunt asigurate cu closete care sunt despărţite de restul celulei printr-un perete. Este de menţionat faptul, că deţinutul este obligat să respecte regulile sanitaro-igienice şi de igienă personală, să aibă un exterior îngrijit şi să păstreze îmbrăcămintea şi lenjeria de pat eliberată de administraţia penitenciarului, să menţină permanent curăţenia în încăperile de detenţie, în celule, după deşteptare să-şi aranjeze paturile conform modelului stabilit şi să facă pe rând curăţenie în celulă. Referitor la starea sanitaro-igienice, este de remarcat şi faptul că anual este încheiat contract de prestare a serviciilor de deratizare şi dezinsectizare, cu agenţii economici de profil, care prestează serviciile respective periodic şi la necesitate.

Deţinuţii sunt asiguraţi cu minimul necesar pentru trai (lenjerie de pat, obiecte de primă necesitate igienică conform necesităţilor), sunt asiguraţi cu hrană caldă de trei ori pe zi, conform graficului prestabilit, gratuit, din contul mijloacelor bugetului de stat, cu respectarea normelor stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 609 din 29.05.2006, în conformitatea cu Ordinul MJ RM nr. 512 din 26.12.2007 cu privire la aprobarea regulamentului privind organizarea alimentaţiei deţinuţilor din penitenciar şi Ordinului MJ RM nr. 100 din 07.03.2007, cu privire la aprobarea normelor de alimentare a deţinuţilor pentru cazurile excepţionale când aprovizionarea deţinuţilor cu hrană caldă nu este posibilă şi a normelor de substituire a unor produse alimentare prin altele.

Din analiza raportului prezentat de reprezentantul penitenciarelor, rezultă că Russu Denis, s-a deţinut cu statut de condamnat în Penitenciarul nr.17 Rezina, începând cu 21.01.2022 până la 17.11.2023 (data depunerii plângerii).

Colegiul penal consideră că Russu Denis a fost deţinut cu statut de condamnat, în condiţii contrare art.3 CEDO în Penitenciarul nr.17 Rezina din următoarele motive.

Instanta menţionează că, CtEDO a constatat că anumite condiţii de trai ale deţinuţilor constituie tratamente inumane si/sau degradante, si anume: suprapopularea din penitenciare - consideră că fiecare deţinut trebuie să aibă un spaţiu de cel puţin 4 m^2 (cauza Ostrovar v. Republica Moldova, hotărârea din 13.09.2005, § 80); celulele nedotate (cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 46), cu acces limitat sau lipsa accesului la lumina zilei

(cauza Alver v. Republica Moldova, hotărârea din 08.11.2005, § 53), puţin sau deloc încălzite, fără sistem de ventilare, insalubre; lipsa posibilităţilor de recreare; lipsa hranei (cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 43-44); lipsa unei asistenţe medicale corespunzătoare (cauza Holomiov v. RM, hotărârea din 07.11.2006, § 120-121).

La constatarea condiţiilor de detenţie, instanţa naţională va ţine cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidenţa articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanţele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătăţii.

Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deţinută în condiţii care sunt compatibile cu respectarea demnităţii sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferinţe sau dureri de o intensitate care să depăşească nivelul de suferinţă inerent detenţiei şi că având în vedere exigenţele detenţiei, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenţei medicale necesare. Atunci când sunt evaluate condiţiile de detenţie, trebuie luate în consideraţie efectele cumulative ale acestor condiţii, precum şi durata detenţiei (Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80).

Curtea a considerat un tratament ca fiind „degradant", atunci când s-a cauzat victimelor sentimente de frică, îngrijorare si inferioritate capabile să le umilească si să le înjosească (Kudla v. Poland [GC], nr. 30210/96, § 92, ECHR 2000-XI). Pentru a determina dacă o anumită formă de tratament este „degradantă" în sensul articolului 3, Curtea va lua în calcul dacă scopul acestui tratament a fost de a umili şi înjosi persoana şi dacă, în ceea ce priveşte consecinţele, acest tratament a afectat negativ personalitatea ei, într-un mod incompatibil cu articolul 3. Chiar şi absenţa unui asemenea scop nu poate exclude categoric o constatare a violării articolului 3 (Raninen v. Finland, hotărâre din 16 decembrie 1997, şi Peers v. Greece, nr. 28524/95, § 74, ECHR 2001-III).

Ţinând cont de cele expuse supra, în continuare, Colegiul penal va da o apreciere condiţiilor de detenţie invocate de către autorul plângerii, coroborate la poziţia autorităţilor instituţiei penitenciare consemnată în rapoartele anexate la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudenţa CEDO, cu referire la încălcarea art. 3, care prevede că „Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante."

În partea ce ţine de condiţiile de detenţie contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale din Penitenciarul nr.17 Rezina, instanţa de judecată reţine că, potrivit Hotărârii Guvernului nr.583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării

pedepsei de către condamnaţi, la punctul 464, se stipulează că ”Fiecare deţinut se asigură cu spaţiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 m^2, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii”.

Cu referire la acest aspect, în Rapoartele anuale ale Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane şi Degradante, în care a fost subliniat că, starea spaţiului de locuit pentru deţinut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deţinuţi din celulele instituţiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, şi ţinând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puţin 4 m^2 de spaţiu locativ per deţinut şi de a revizui, în consecinţă, capacitatea oficială a instituţiilor penitenciare. Spaţiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Mai mult ca atât, instanţa denotă că la aprecierea încălcării art.3 CEDO nu pot fi luate în consideraţie doar criteriile principale cum ar fi: suprafaţa ce revine fiecărui deţinut, condiţii sanitare, dar şi sistemul de canalizaţie, cantitatea şi calitatea hranei, accesul la servici medicale, accesul permanent la apă pentru respectarea igienei personale, existenţa lingeriei de pat, a hainelor, care în general în sistemul penitenciar din R. Moldova nu ating un prag minim de suficienţă.

Totodată reieşind din situaţia descrisă în raportul prezentat instanţei, este evident că reprezentantul penitenciarului nu a putut proba condiţiile în care s-a deţinut Russu Denis în Penitenciarul nr.17 Rezina.

Astfel, instanța de recurs reiterează faptul că întru adoptarea soluției pe caz, judecătorul de instrucție cu referire la rapoartele prezentate, nu a făcut o analiză amplă a condițiilor de detenție și cazare a condamnatului și anume ținând cont de Hotărârea Guvernului nr.583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnaţi, care în punctul 464 stipulează că ”Fiecare deţinut se asigură cu spaţiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătraţi, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii”, relevant speței Colegiul penal reținând și statutul executării pedepsei de către condamnați, conform cărui 457: În penitenciare deţinuţii sânt cazaţi în celule, amplasarea şi utilarea cărora este determinată în funcţie de tipul penitenciarului, regimul de deţinere şi normele de deţinere separată a deţinuţilor. 460. În penitenciarele nespecializate, în care funcţionează mai multe categorii de penitenciare, celulele sînt grupate după cum urmează: pe sectoare corespunzătoare fiecărei categorii de penitenciar; pe secţii în cadrul sectoarelor-în funcţie de regimul de deţinere a fiecărui tip de penitenciar. 461. În penitenciare specializate ca izolatoare de urmărire penală sînt create sectoare de detenţie corespunzătoare penitenciarului de tip semiînchis, iar în cadrul acestora-secţii

corespunzătoare regimului comun şi de resocializare, pentru detenţia condamnaţilor lăsaţi în izolator pentru efectuarea lucrărilor de deservire gospodărească. 463. Pe lângă secţiile (sectoarele) de regim iniţial corespunzătoare penitenciarelor de tip închis şi semiînchis, precum şi în izolatoarele de urmărire penală se creează curţi de plimbare a deţinuţilor. 467. Celulele din blocurile de regim din penitenciare se amenajează conform anexei nr. 23 şi se asigură cu obiecte de inventar conform normelor stabilite în anexa nr. 22 la prezentul Statut. 468. Fiecare deţinut este asigurat cu un loc individual de dormit, pe care se fixează o tăblie ce indică numele şi prenumele deţinutului. 474. Alimentarea deţinuţilor se efectuează din contul mijloacelor bugetului de stat, cu respectarea normelor minime stabilite de Guvern. 475. Alimentarea deţinuţilor se efectuează cu hrană caldă de trei ori pe zi, în orele stabilite de programul zilei, în încăperi speciale sau în celule. După primirea hranei, vesela utilizată de către deţinuţi este supusă prelucrării sanitare. Pentru menţinerea ordinii în timpul alimentării, în cantine sînt prezenţi reprezentanţi ai administraţiei penitenciarului. 477. Deţinuţilor li se asigură acces permanent la apă potabilă. 491. În penitenciare se asigură respectarea strictă a regulilor sanitar-igienice şi antiepidemice stabilite. 496. Dezinfectarea încăperilor de locuit, social-comunale şi a depozitelor se efectuează periodic, conform normelor sanitare stabilite. 497. Administraţia instituţiei asigură funcţionarea ritmică a ospătăriilor, uscătoriilor, frizeriilor şi altor obiecte de menire social-comunală. 501. Asistenţa medicală potrivit legii se acordă de către un personal medical calificat, în mod gratuit, ori de cîte ori este necesar sau la cerere. 502. Orice penitenciar trebuie să aibă la dispoziţie serviciul cel puţin un medic generalist, un medic stomatolog şi un medic psihiatru. În penitenciarele cu capacitatea de detenţie de 100 şi mai multe locuri, pe lîngă unitatea medicală, sînt create centre curative staţionare.

În susținerea soluției adoptate Colegiul penal indică, că judecătorul de instrucție nu s-a referit la faptul că în Raportul anual al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului în raportul efectuat în Penitenciarul nr. 17 Rezina la data de 08.04.2022 au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane şi Degradante, în care a fost subliniat că, starea spatiului de locuit pentru detinut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de detinuti din celulele institutiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, şi tinând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel putin 4 m^2 de spatiu locativ per detinut şi de a revizui, în consecintă, capacitatea oficială a institutiilor penitenciare. Spatiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul. Conform raportului mentionat, Penitenciarul nr.17 are nevoie de reconstrucţii capitale ale anumitor blocuri şi reparaţii în majoritatea celulelor deţinuţilor. Chiar dacă standardul de cel puţin 4

m^2 de spaţiu locativ pentru deţinut se respectă în celule, condiţiile materiale de detenţie erau în general nesatisfacătoare. Mobilierul (paturile, scaunele,) este vechi, cel mai des defect, condiţiile de igienă fiind mediocre, lenjeria de pat (perne, saltele, cearşafuri, pături) uzate. Această imagine se creează şi datorită faptului că multe din celule, în special ale deţinuţilor la detenţie pe viaţă, sunt pline de numeroase obiecte/lucruri personale ale deţinuţilor, care vizual transformă spaţiile în depozit. Deşi celulele sunt dotate cu anexe sanitare separate (veceu), accesul este îngrădit de praguri (trepte) foarte ridicate, ceea ce creează impedimente de accesare în cazul persoanelor cu dizabilităţi şi persoanelor în etate. Majoritatea veceurilor sunt într-o stare deplorabilă şi necesită reparate şi înlocuite obiectele sanitare vechi. Deţinuţii au acces la baie o dată în săptămână.

Instanța de recurs a reținut faptul că contrar recomandărilor precitate, studiind raportul prezentat se atestă de către administratia institutiei penitenciare Penitenciarul nr. 17 Rezina, s-a prezentat o informatie generală cu privire la suprafata ce revine unui detinut în celulele în care a fost detinut Russu Denis din care reiese, că în general suprafata standart de 4 m^2 per deținut nu a fost probată inclusiv şi respectarea conditiilor referitor la accesul la lumina de zi, indicându-se că iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalatiilor electrice, că ventilarea era artificială, că detinutii sunt asigurati cu minimul necesar pentru trai, că detinutii zilnic sunt verificati de către personalul medical cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori este nevoie sau la cerere, or sarcina probatiunii lipsei de încălcare a conditiilor de detentie invocate de condamnat sau prevenit şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administratiei institutiei penitenciare (art.473^3 alin. (2) din CPP).

Contrar alegațiilor instanței de fond, Colegiul penal rămâne solidar cu invocările condamnatului referitor la faptul că dificultătile cu care s-a confruntat el pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr.17 Rezina din 21.01.2022 până la 17.11.2013 (data depunerii plîngerii), pe un termen de 665 zile în calitate de condamnat, au depăşit nivelul inevitabil de suferintă inerent detentiei şi au atins pragul de severitate contrar art.3 din Conventie, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

Ținând cont de faptul, că condamnatul Russu Denis a fost deținut în Penitenciarul nr.17 Rezina neîntrerupt începând cu 21.01.2022 și până la 17.11.2023, data înaintării plângerii, Colegiul penal va admite plângerea condamnatului în partea în care aceasta a fost respinsă neîntemeiat, adică pentru perioada de detenție din 11.05.2022 până la 17.11.2023 (data depunerii plângerii) în condiții contrar prevederilor art.3 CEDO, în acest sens, chestiunile respective de constatare a detenției în condiții inumane și degradanate obținând și o reglementare normativă prin faptul că Republica Moldova a devenit parte la Convenţia Europeană pentru Drepturile Omului când statul s-a angajat să respecte drepturile

garantate de Convenţie şi a recunoscut jurisdicţia Curţii Europene a Drepturilor Omului fiind indubitabil faptul necesității stabilirii condițiilor de detenție în perioada solicitată de acesta.

Subsecvent, Colegiul penal mai reține că, alegațiile reprezentatului Penitenciarului nr.17 Rezina, la aceste aspecte, sunt declarative și lipsite de suport probatoriu, la rapoarte deși au fost anexate fotografiile celulelor în care s-a deținut Russu Denis în Penitenciarul nr.17 Rezina, totuși nu reflectă în totalitate și cu exactitate lipsa încălcărilor prevederilor art.3 CEDO cu referire la deținerea condamnatului în condiții inumane și degradante.

Cu referire la celelalte alegații ale condamnatului referitor la condițiile sanitare și igienice, sistemul de canalizație și aerisire, alimentația, accesul la apă potabilă, instanța de recurs menționează că, probele anexate în raport nu combat argumentele condamnatului, iar ca urmare se consideră că dificultățile cu care s-a confruntat Russu Denis pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr.17 Rezina, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

Sub alt aspect, solicitarea condamnatului privind stabilirea faptului încălcării art. 2 CEDO, instanța de recurs, va rămîne solidară cu soluția instanței de fond, or condamnatul în acest aspect nu a prezentat nici o probă.

La soluționarea acestui tip de plângeri legiuitorul conform art.473^4 alin.(6) CPP, a prevăzut că în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), persoanele condamnate la detenţie pe viaţă nu pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei, dar pot înainta o acţiune civilă.

Luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum şi intensitatea, gravitatea şi durata încălcării, ținând cont de principiile proporționalității şi echității, Colegiul conform art.473^4 constată deținerea în condiții contrare art.3 CEDO, în perioada 21.01.2022 până la 17.11.2023 în calitate de condamnat în total 665 zile, în Penitenciarul nr.17 Rezina

Reieșind din cele menționate mai sus, instanța de recurs reține prezența temeiurilor pentru respingerea recursului administrației penitenciarelor ca nefondat și admiterea recursului condamnatului Russu Denis, casarea parțială a încheierii contestate, cu adoptarea unei noi soluții.

În temeiul art.449 alin.(1) pct.1) lit.a) CPP, art.449 alin.(1) pct.2) lit.b) CPP, Colegiul penal-,

D E C I D E :

Recursul declarat de către directorul Penitenciarului nr.17 Rezina, Veaceslav Dascal împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 28.03.2024, prin care a fost admisă parțial plângerea condamnatului Russu Denis împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, se respinge ca nefondat.

Recursul declarat de către condamnatul Russu Denis, împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 28.03.2024, prin care a fost admisă parțial plângerea condamnatului Russu Denis împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, se admite, casează parțial încheierea, rejudecă cauza și emite o hotărâre nouă după cum urmează.

Se constată faptul că, condamnatul **Russu Denis**, a fost deținut în perioada 21.01.2022-17.11.2023 în Penitenciarul nr.17 Rezina, în condiţii contrare prevederilor art.3 din CEDO, - 665 zile (șase sute șaizeci și cinci) zile în calitate de condamnat.

În condițiile art.473^4 alin.(6) CPP, se explică lui Russu Denis că este în drept să înainteze acțiune civilă în instanța de judecată.

În latura respingerii capătului plângerii condamnatului Russu Denis referitor la constatarea încălcării art.2 CEDO (coroborat cu art.3 CEDO), pentru perioada deteniției lui Russu Denis în Penitenciarul nr.17 Rezina, ca fiind neîntemeiată, se mențin dispozițiile încheierii instanței de fond.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței: Judecător: Judecător:

Copia corespunde originalului.